

en voor het verwelkomen en inwerken van nieuwe teamleden, waardoor de stabiliteit werd geboden die een voorwaarde is voor flexibiliteit. Hoewel kerkelijke en oecumenische processen nogal rigide en bureaucratisch kunnen lijken (en dat ook wel zijn), hoop ik dat zij van voorbeelden als deze kunnen leren hoe belangrijk flexibiliteit en vertrouwen zijn, die gepaard gaan met het delegeren en het nemen van verantwoordelijkheid.

Ten slotte hoop ik dat de geactualiseerde *Charta Oecumenica* een hulpmiddel zal worden voor kerken in Europa om hun oecumenische relaties te verdiepen en te versterken, om de *Charta* te gebruiken en aan te passen zoals zij dat nodig achten, en om er inspiratie uit te putten wanneer uitdagingen onoverkomelijk lijken.

‘Steek over (...) en kom ons te hulp!’

De Protestantse Kerk en Europa

DR. RENÉ DE REUVER

Inleiding

Wie geen vreemdeling is in Jeruzalem, herkent de titel van dit artikel waarschijnlijk direct als citaat uit het bijbelboek Handelingen. Het is de oproep die Paulus hoort wanneer hij droomt over het vervolg van zijn tweede zendingsreis in Asia, het huidige Turkije. Aan de overzijde van de Egeïsche zee roept een Macedonische man hem om de zee over te steken en hem te helpen. Concreet betekent dit dat Paulus de koers van zijn zendingsreis verlegt naar het huidige Griekenland. Voor hem is het duidelijk: God zelf roept hem om ‘de mensen daar het evangelie te verkondigen’ (Hand. 16: 10). En zo opent de Heilige Geest de deur van Europa voor het evangelie.¹

In dit artikel breng ik het synodale beleid van de Protestantse Kerk in Nederland (Protestantse Kerk) en haar voorlopers ten opzichte van Europa in kaart tegen de achtergrond van de totstandkoming van de Europese Gemeenschap / Unie. Met het oog daarop bespreek ik eerst het gedachtegoed van Robert Schuman, de grondlegger van de Europese samenwerking. Kenmerkend voor zijn visie is de notie dat Europa een waardengemeenschap is, die de economische samenwerking draagt. Ik laat zien dat de Protestantse Kerk haar visie ten aanzien van Europa ontwikkelt tegen deze achtergrond. De vraag naar beleidsvorming over

1. Vgl. het artikel van Wilbert Dekker in deze bundel, par. *Oorsprongsmythen van Europa en de komst van het christendom*.